

# TÁROGATÓ.

Vegyes tartalmu lap.

a gazdasági egyesület, vidéki- és városi növény- és a Szamos-Tisza hát közlönye.

<p><b>Megjelenik:</b> Hetenkint egyszer kedden.</p> <p><b>Szerkesztői iroda:</b> Várutca 53-ik szám első emelet.</p> <p><b>Kiadó-hivatal</b> hová a hirdetések és előfizetési pénzek utasítandók: templom-utca 548 sz.</p>	<p><b>Előfizetési feltételek:</b> Helyben egészévre 4 ft. félfévre 2 ft. negyedévre 1 ft. Vidékre postán, egészévre 4 ft. 50 kr., félfévre 2 ft. 25 kr., negyedévre 1 ft. 13 kr. Egyes szám ára: 10 ujkr.</p> <p><b>Zombori Gedő</b> felelős szerkesztő.</p>	<p><b>Hirdetések ára:</b> három hasábos petitior egyszeri hirdetésnek csak 5 kr. kétszerinél 4 kr. háromszorinál 3 kr. Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr. A nyílttérben a háromhasábos petitior beigtatási díja 20 kr.</p> <p>Kiadó <b>Kovács Márton.</b></p>
--	--	---

Szatmár 1863 május 7.

## NÉHÁNY SZÓ A MEGYEISZÉKHELY ELHELYEZÉSE ÜGYÉBEN.

A „Tárogató” 17-ik számában, a helybeli hírek közt közre hozott, s a megyei székhelyre vonatkozott közlés folytán alkalmat veszünk magunknak e tárgyban az állam, — megye, — és városunk összeforrt érdekében néhány szót szólani.

Előre kell bocsátanunk, miként az elszórt mag, — vettessék bár minő földbe; idejére meg hozza gyümölcsét; még pedig hozza aként, a milyen minősége a földnek a melybe esik a mag, és minő az időjárás, a melynek a növény tenyésztésére és kifejlésére hatását tagadni nem lehet: azonban ha olykor a vihar, jég, fergeteg, hideg, vagy meleg, tulságos eső, vagy rendkívüli aszály, szóval a rendes állapoton kívüli esetlegesen előállt gátló elemek, meghiusítják a reményt, sikert, még nincs ok a kétségbeesésre, mert a természet egyes szakában ejtett csorbáit kiegyenlíti, s a termény, mely silány sikert nyújtott a fáradozó munkásnak, nem veszett el végkép, sőt a rendszeres időjárásban, gazdagon jutalmazza a kintartó szorgalmat, s gyakran nyújt kárpótlást még a multakért is.

Igy vagyunk sok tárggyakkal még a

közéletben is. Előtérbe hozunk gyakran eszméket, melyek korzerűek. Elkövetünk mindent mi hatalmunkban áll, hogy azige testté válják; azonban ha nem bíránk rendes idejére tul vergődni a gátló körülményeken, a jövőben él reményünk, hogy az eszmék megérlelve majdan, meg hozandják gyümölcsöket, s egykor meghonosultak, édesen engednek pihenni fáradságunk után az óhajtott eredmény boldog élvezetében.

Megyeiszékhelyünk elhatározásának kérdése, még mindig függő kérdés, melynek megoldása a főméltóságú m. kir. ud. Kancellária böles és kegyes intézkedésétől függ: azonban a mennyiben ezen megoldás legalább a dolgok mostani stadiumában, Szatmár városa magatartásától is látszik némileg függővé tétetni, nem tartjuk feleslegesnek ez érdemben néhány szót szólani, s e kérdésben ugy ennek jelen helyzetét, mint mult viszonyát illetőleg, valamint Szatmár városának erre vonatkozó magatartását röviden érinteni.

Ki Szatmár megye helyi és területi fekvését ismeri, vagy térképét csak felületesen futja is át, befogja látni, hogy ma már, azon időben melyben hazánkban általában a közigazgatási és törvénykezési adminisztráció, az illető érdeklettek előnyére óriási haladást tőn, azon hiány mely a multból még javítandó hátrányként marad fenn: a megye

székhelyének a központbani elhelyezését illetőleg, — ily helyzetben soká nem maradhatna; mert akkor megyénk, az általánoságban javítani kívánt haladást csak egy oldalulag élvezhetné, mert a közigazgatás szolgáltatás érdekében történt nyeresémmel, nem lehetne összhangzásban a mult hibája, mely 102 □ oszt. mért földnyi kiterjedésű, és 238 ezer lakossággal bíró megyénk egyik szélében hagyta maradni székhelyünket, s ez által, a különben is igen drága időn kívül, tetemes költségekbe is keverte, főleg a megye másik szélében lakosokat.

Volt idő, melynek emléke örökre kedves marad előttünk, mert abban több százados alkotmányunk intézkedésére emlékezünk vissza, s e miatt mindnyájunk által tisztelettel említettük, és melynek minthogy tiszteljük emlékét, nem örömezt említenék fel hibáit is; azomba be kell vallanunk, hogy ezen időben, melynek már különben sok más több rendű intézkedései is túlélték korukat, s javítást igényelnek, ez ügyre vonatkozólag nem valánk méltányosak közérdeünk iránt, mert több fontossággal bíró előttünk némely tekintélyek iránti előzékenységiünk, az öszves megyei lakosság érdekében eszközlendő figyelemnél, mely ismerve aztán hatalmas támaszát, nem adá önként áldozatul azt, mit a közérdek magának követelni jogosított vala.

## TÁRCA.

### ÁRVA LÁZAR.

(Népies beszély.)

Vége.

#### VI. Remény és való.

A terem néma-csendes; — a zsebóra ketyegése minden szögletbe elhallzik, minden elme az emlékezet országában vándorol;... szó egy ajkon sem kél! Lázár reszket; Julesa sir; a rabok arcán elajánlottság látszik.

Szinte távozót int a főbiró — ki Lázára mérges, Julesára szomorú, a rabokra fenyegető pillantásokat villogtat — midőn a húsz foglár egyike Pallósi Mihály uram bekopogtat s tarisnyájában kotorászva, a szokott köszöntés után, így monologizál: „A feleségem testvére — Isten nyugtassa meg! — meghalálózván, annak utolsó kovártélyt kelle faragnunk; ma hajnalban, hogy a hajtóból jöttünk valaki e türet papérost elejté! Azt hallottam, hogy czek az árva gubók már el vannak a faluban dislicálva (dislocálva) majd hozzájuk se szólhat az ember — gondolám magamban... Jó csomó biz ez! — meglehet, hogy vala-

melyeknek contrectusa vagy sintanciája... Itt vannak!.. ha érének valamit;.. méltóztassék átadni annak a kié!.. Az irás mindig jó.

„Ide vele“ — mond hevesen a szolgabiró.

Mig Pallósi uram egész teketóriával viszi az irat csomagot az ajtótol az asztalfőig: dühös elszántsággal rohanja őt meg Korbács Laci s kezéből az iráscsomót — minthogy kezei kára valának kötözve — kiharapta és borzasztó öröm s kétség közt intette mellette álló cimboráját, hogy: a papirtüret szétszakgatására nyisson neki segéd fogakat! A biró a tettet végbemenni nem engedé; s a dühében tajtékot túró harafiafőnök fehér fogait vasvésűvel feszített szét.

A papir csomag: a napló volt, melyből — a többek között kiválósult, hogy Árva Lázár — kit gyávanak, táti szájunak, hamupiszkálónak, vajvitéznek köröszteltek — soha nem rabolt, nem ölt, hogy ő a társaság taligása volt; és hogy ő — félbajusza levágtatván, — arca, hó alól vajútt rothadt — gombával bekenetvén, — szortyogó pipák zenéje mellett, bekötött szemmel az erdőből kikísértetett, — s hogy neki, a társaságot meglátogatnia, akasztással fenyegetés mellett megtiltatott. Fel valának még abban jegyezve mindazon vallomások, melyeket a vadlársulat tagjai fejenként elmondának, ... az ünnepele leírása itt ott volt, melylyel a hajdu fölakasztatott, .. de

Árva Lázár e tény körül nem említettik.

„Mi nap van ma?“ kérdé a biró — bámúlva a papir rajzónazott lapjára

„Szombat tekintetes úr — válaszol Julesa — irtak arra a levélre tegnap estve is tens úr.“

„Épen az! — és Lázárról nincsen benne emlékezet.“

„Hát hogy lenne tekintetes uram? — szól a tiszta öntudatu Lázár — hisz két hete hogy elhagytam őket, csak tegnap reggeliben és déltájban láttam közölük kettőt az erdőszélben.

„Már ez fordíthat dolgotokon.“

A leveleket az öreg úr (fi) tovább lapozgatja... „Hát ez mi ördög?... saját kezem írása!... mi az ördög!?!?... lássuk a végét!... „számára az ungvári városi pénztárban 200 v. c. forint van letéve!.. hm!.. hm!.. saját iratom.“

„Kinevezett téged Árva Lázárnak?“ odább olvas...

„Hát tekint...“

„No ne szólj! sejték valamit... Itt egy bizonyítvány, eléggé gyakorlott tollal írva, aláírva Ke gy es Jónás, tölgyházi iskola taniító, ... a név alatt ekklezsia peceste... Né — né!! mi ez?? hm — hm — !! — egekben lakozó felséges ur Isten!!... akasztófárávaló bolond Marisa!.. éjhnye — éjhnye!!“

A leveleket elrejté... orrát húzogatta.. mosolygott,.. széke lábát feszengése közben kitorzte,.. zseb füstűjével dereshaját gere-

Volt azonban smét más idő is, melynek némely intézkedésétől a korszerű haladást csak az tagadhatná meg, ki nem szándékoznék igazságos lenni ítéletében, melynek némely vissza emlékezése, csak azért hagyott hátra sok keserű emléket, mert nem birta ismerni nemzeti jellemünket — de ezen időnek intézkedése által felülemelkedve más, a hatalmas súly érdekeken, a megyei összes lakosság kényelme a közigazgatási és törvénykezési ügymenet érdekében, visszaadatott önmagának.

De takarja fátyol a multakat, tiszteljük azokat azokat mik érdemlik, igyekezzünk jövőben javítani mit az élet nem talált cél szerűnek. Hol emberi erő által vezetettek az intézkedések, ott azok tökéletesek ugysem lehetnek. De különben is célunk nem bírálni a multat, hanem inkább közreműködni jövőnk érdekében. Ugyanazért áttérünk jelen helyzetünkre.

Azt mondtunk fentebb, hogy Szatmár megye székhelyének, Szatmár-Németi városában, mint a megye központjában elhelyezése, az állam, megye, és Szatmár városa összefort közös érdeke. Hogy e való világ így áll azt következendőkben indokoljuk.

a. Az államkormányzatnak feladata gondoskodni arról, hogy ily nagy területű és népességű megyében, polgárainak a közigazgatás szolgáltatásban eszközölhető kényelem, a terület fekvéséhez képest leginkább eszközölhetőleg megszereztesse, hogy gy azon sok kiadások melyek különben is igen terhesek, ok nélkül ne szaporíttassanak.

Magának az állam pénztárnak is érdekében áll, hogy a küllüggek, s más adminisztratív érdekek miatt, a fuvar, napdíjak, és más kiadások érdekében, a székhely nem a megye egyik szélén, hanem a középben legyen.

b. A megye érdekének támogatása annyira felesleges már a fenn elsoroltaknál fogva is, hogy azoknak bebizonyítására több indokokat kiemelni szükségesnek nem is véljük. — röviden csak annyit mondunk, — időben, és pénzben gazdálkodni senkinek sem felesleges, mert hiszen mind kettő egyiránt drága mindnyájunknak.

Sokan emlegetik, hogy a Nagy Károly-

ban készen lévő megye háza nagy kényelem, s az nem könnyen odahagyható, — de hiszen szolgáljon azoknak feleletül az, — hogy nem Szatmár megye lakosága van a nagy házért, hanem a nagy házhoz kell lenni a lakosságért, még pedig ott, hol a nagy ház által azoknak a kellő előny megszerzhető, s így midőn nem tehetjük fel hogy lehessen valaki ki egy megyének központjában nem vélné inkább szükségesnek a székhely elhelyezését, mint egyik szélben, feleslegesnek tartjuk indokolni hogy ez elhelyezés megváltoztatása megyénk érdeke.

c. Szatmár városa érdekét sem szabad eltagadnunk, mert ki keresi az igazság utait, az nem óhajt tekervényes ösvényeket. Ugyanazért szólunk egész nyíltsággal.

Szatmár városa hol tehetségében áll sohol nem vala szükkeblű áldozat készségében, hol közérdek követelt tőle, hol még ezenkívül önérdeke is szerepel, ha nem laudat tevékenysége, ha készen áll áldozat készsége, csak kötelességét teljesíti. — már pedig hogy a megyei székhelynek szatmároni elhelyezése, a közforgalmat élénkítő és nevelő, ez által köztisztviselők, iskoláinak, mindennemű iparának, kereskedésének emelkedését, községi vagyonából származó jövedelmének tetemes magasbulását eszközölve, nyíltan be kell vallania ebből kifolyólag azt is, hogy e kérdésnek ez érdemben megoldása, neki épen úgy mint az államnak, és a megyének közös érdeke.

Midőn a fenn elsorolt nézetek ily alapon nyugosznak. Szatmár városa község tanácsa csak e város polgárainak közös áldozat készségét nyilvánítá akkor midőn a nm. m. kir. helytartó tanács által feltételül adott áldozatokat teljesíteni, s ez által a küllönben is sok oldalról terhelt állam kiadásait könnyítve, magát késznek nyilvánítá, kimutatván egyszersmind azt is, hogy ezen áldozata, mely ugyszólván csak előlegezsként tekinthető, háztartási kezelését zavarba nem hozandja

Mi hisszük, hogy az újabb időkben felmerült némely neheztelemek, nem fogják lazasztani e megye azon férfainak ez érdekben közre működését, kiknél nem helyi, vagy személyes vonzalom, hanem kizárólag

tanításban részlettem; — igazán és lelkiismeretem szerint bizonyítom, hogy a fennnevezett ifjú, két hetes korában, ilyenképpen került gondom alá:

Elmentem — egykor — fogadott szekerem az ugvári őszi vásárra; vittem oda káposztát, szilvát és tengerit. Vásárom nem lévén, keserves munkám gyümölcseit, szinte szép szóért is kész valék már odaadni. Jött egy barnapiros leány estve felé, emelvén hátán egy málhát, melyben mint gondolám — gubája lehetett; a leány, maradék káposztátat mind megalkndta s kezembe egy szép species aranyat nyomott, hogy abból adnék vissza. Zsebemben nem volt több két kurta forintnál: ugyanazért neki abból, a visszajáruló illetményt ki nem adhattam. Pénzét kezemből elvette s tergenyjét nyakából kikanyarítván, annak akasztó részét löcsöm füllére függesztette s tüsténti visszatérést ígervén fölkiért: vigyázzak velem hagyott málhájára, míg pénzét fölvaltáná. — Vártam őt vissza egy óráig; nem jött; kettőig: akkor sem! Szekeresem várakozni nem akarván: a löcs füllére akasztott batut, a korcsmába vitte, hogy azt, az ott lévő számos tanúk előtt, a zsidónak átadjam;... midőn tartalmát vizsgáltuk: benne, egy mélyen alvó figyermeket lelék, kinek feje alatt két cédula volt; — egyiknek tartalma az, hogy: „a gyermek még megkeresztelve nincs“ —; a másiknak, hogy: „a gyermek számára az ugvári városi pénztárban 200 v. c. forintnyi összeg van letéve, melyet csak esküvője után ve-

csak a szigorú igazságszeretet volt irányadó.

Hiszük hogy megyénk igazság szerető férfiai, igyekezni fognak gondoskodni eszközökről, hogy a készséggel tett ajánlat barátságos szívességgel osztassék meg.

Hiszük végezetre, mert országos fő kormányzánk komoly akarata iránt teljes odaadással viseltetünk, miként nem messze az idő, melyben a magas intézkedés 238 ezer megyei lakos társainknak mielőbb élvezni engedti azt, mi úgy is mindenkinek hite szerént csak időkérdése.

Többen.

**A szatmár-megyei fiók gazdasági egy- let igazgató választmányának 1903. ápril 22-ik napján Szatmárt Bárány József alelnök ő méltósága elnökete alatt tartott gyűlése jegyző könyve.**

Jelen voltak: Boros Pál, Gyene Károly, Horváth Dénes, Kovács Eduárd, Kölesy Antal, Madarasi János, id. Mándy Péter, Nagy Ignác, Nagy Károly, Péchy István, és Szeőke Károly egyleti tagok.

I.

Alelnök ő Méltósága honfűi kötelességének tartván a közjó érdekében megtenni lehetséges és üdvös: a jelen gyűlés fő tárgyul jelöli ki oly életbe vágó gyakorlati kérdéseknek a szakosztályok s illetőleg kinevezendő bizottmányokhoz intézését, melyeknek megfejtése és gyakorlati keresztül vitele a gazdasági egylet fennállásának örvendetes kifolyásul szolgálván a nagy közönség figyelmét és érdekeltségét felébressze s az egylet szükségét, életvéltségét s közhasznúságát szembeütőleg igazolja. Mielőtt azonban e fontos tárgyba tüzeten belebocsátkoznék: örömmel tudatja a gyűléssel, hogy Gyene Károly volt pénztárnok úr lemondásával az egyleti pénztárnokságra Lázár Nagy Károly úr ajánlását nyerte meg, mit a gyűlés örvendetes tudomásul vévén addig is, míg e részben az illetékes közgyűlés nyilatkozhatnék s rendes pénztárnokká választhatná.

Nagy Károly urat az ideiglenes pénztárnokságra megkérte és birta.

II.

Mint hogy Gyene Károly volt pénztárnok úr határozott lemondása dacára is szíves volt az egylet pénztárát egész mostanig magánál tartani, a fentebbi szíves ajánkozás folytán.

Id. Mándy Péter, Szeőke Károly urak és Farkas

het föl.“ A szekeret kaza bocsátottam;... z édes anyára még egy napig várakoztam, de az örökre odamaradt! Mit teheték egyebet? karomra vettem az ártatlan gyermeket, számára kaputom zsebébe egy üveg édes tejet vevék, hazavittem a vásárfiát szegény feleségemnek, ki megszokván viselni a nyomort, éjeken át virasztott a gyermek fölött. Taníttatnom őt mődom nem vala; csak anyyi ismerettel bir, menynyt magam közölheték az Istenadtával. Árva Lázárnak őt feleségem nevezé, mint kinek sem apát sem anyát nem adott a gondviselés.

Mint kevéssel beelégedő, nem káromkodó, Istenháza gyakorolni szerető ifjút — őt minden jók pártfogásába ajánlom sat.

\* \* \*

A bizonyítvány gyász következménye a lett hogy Julcsa Lázárnak neje nem lehetett!

Miért?

Aunak kitalálását a figyelmes olvasóra bízom!

Br.

**Csalán esők.**

Ruhád, hajad úgy ragyogott,  
Még bődült ki rád pillantott;  
Hangodban a szép remények,  
Cim, rang, vagyon csak ugy esengtek;  
Volt neked szép eszményléd  
És a sors mint játszott véled:  
Jámbor szatós lett a férjed!...

Örs.

belte... „Akasztófa Marisa!“

„Vegyétek le Lázárról a vasat; adjatok neki kávé, bort: fűtsétek be neki a vendég szobát!... Julcsa!... ved le lábaidról azt a vasat! — Készítetek vacsorát Lázárnak!... Itt a 100 p. forint Lázár fiam!... ha megházasodol: az ugvári cassából 200 v. c. forintot kapsz.

Lázár bámúlt, Julcsa ugrált.

A rablók éjji szállásukra hureoltatának; következő reggel Ungvárra vitetének; ott — időjártával — némelyek törvényfűra, mások hosszas rabságra ítéltetének.

## VII. Geneologia.

Nem hihetem kegyes olvasó, hogy ne óhajtánád tudni a tölgyházi iskola tanító bizonyítvának tartalmát, mely Lapockay urat anynyira megzavarta, melyet Ke-gyes Jónás úr akkor adott Árva Lázárnak, mikor ő a hagymafalvi szépreményí — borjúk igazgatására fölvetetett. Kezembem nekem sem lehet az eredeti; de a másolat-tal — melyet a Lapockay úr írnoka, egy kövér vacsorát követett éjen firkanta le — szolgálhatok.

A zsebre dugott bizonyítvány betűről betűre itt következik:

„Alulírott fölszólítván a hagymafalvi becsületes nemes tanács által hogy fedezném fel igazi sorsát és származását Árva Lázárnak, az én fogadott fiamnak, az én fogadott fiamnak, kit én tizenhárom gyermek közt, 13 esztendőig panasztalan kényérrel tápláltam, vallásos és erkölcsi

Antal jegyző kiküldetnek a pénztárnak Gyene Károly urtól átvételére és Nagy Károly urnak átadására jelentéstétel mellett.

III.

A folyó 1863-ik évi február 18-án Szatmáron tartott igazgató választmányi gyűlés 5-ik számú határozatában az egyleti pénztár megvizsgálásával megbízott küldöttség jelentést tesz, mely szerint volt egyleti pénztárnak Gyene Károly úr 1862-ik évi számadását egyetlen leírás hibán kívül, hol 2 ft. 50 kr. helyett 5 ft. tétezt bevételbe, mindenben pontosnak és szabály szerűnek találta:

A gyűlés örömmel hallotta e kedvező jelentést, melyet egybírán az egylet volt pénztárnokának általános oszmeret buzgalmas ügy és rendszereténél fogva előre is bizonyosnak tartott s a bevételek és kiadások átnézeti kimutatást jegyzőkönyvbe vezetni s a következő közgyűlés elébe terjeszteni rendelte akképen:

A szatmár-megyei fiók gazdasági egylet pénztárnokának bevétele és kiadása 1862-ik évről:

- 1. 144 alapító tagtól beveendő volt, 5 ftal 720 ft.
- 2. 219 rendestagtól 5 ftal beveendő 1095 ft.
- 3. 110 segéd tagtól 1 ftal — 110 ft.

A NB. alatti évkönyv szerint. Összesen 1940 ft.

Ez 1940 forintból — bevétel 1273 ft.  
Kinn van — — — — — 667 ft.  
Összesen 1940 ft.

A kiállításból bevétel — 598 ft. 86 kr.  
A kétrendő bevétel összege — 1671 ft. 86 kr.  
Ehez járul 4 segédtagnak ezen 1863 évre tett előre fizetése — — — — 4 ft.

Az összes bevétel összege — 1675 ft. 86 kr.  
Ez 1675 ft. 86 kr. bevételből kiadott 675 ft. —  
Maradt a pénztárban — — — — 1002 ft. 86 kr.  
Ebből kamaton van 500 ft. 1862 okt. 29 óta  
Pénztárban 15 darab arany 81 ft. 90 kr. mert darabja 6 ft. 50 kron vétetett.  
Pénztárba van 25 darab 2 ftos tallér 67 ft. 50 kr mert darabja 2 ft. 70 kron vétetett.  
Ismét kamatra adatott 500 ft. 1865 febr. 18-ikán.  
Papír pénz van 55 ft. 46 kr.  
Összeg 1002 ft. 86 kr.

IV.

Az egyleti tőkegyon kezelésével megbízott szakosztály jelentése felolvastatván:  
A közgyűlés elébe terjesztése határozatott.

V.

Szóba hozatván, hogy noha az alapszabályok II-ik fejezete 4-ik cikke értelmében az alapító tagok az 5 forint kamatot minden évben előre, még pedig april 24-ig, a rendes tagok szintén előre, akár egyszerre ugyan azon napig, akár kétszerre, felét pedig sept. 29-ik napjáig tartozniuk belizetni, még ez évre fizetések nem igen történtek:

Az elnökség a fizetés szorgalmazásával megbizatik.

VI.

Felhozatván hogy a gazdasági kiállítások, ekeversenyek, gazdasági gépek és eszközökkel kísérlettelek helyhez kötve nincsenek, sőt az állatok elrendő cél természeténél fogva nem is lehetnek:

A választmány a legközelebbi kiállítás helyül Nagy Károlyt ajánlana.

VII.

Az alapszabályok I-ső fejezetében foglalt egyleti cél előmozdítására és az igazgató választmányának a IV fejezet 5-ik cikke a pontjában kitűzött teendője egyaránt követelvé a gyűlés kezdetén főtárgyul kijelölt gyakorlati kérdések tüzetes felvételét, következő kérdések terjesztettek a gyűlés elébe.

1. Mí módon lehetne a gazdasági gépek megszerzése és előforduló igazítására nézve a megyebeli gazdaságoknak némi könnyelbséget szerezni?
  2. Nem volna-e célirányos a megyebeli szőlő gazdákat veresborok termelésére serkenteni és mímódon lehetne az ország híresebb veres bortermő vidékeiről ültetvényeket nyerni?
  3. Mí módon lehetne a célbavett mintagazdaság felállítására a jelen körülményekhez képest legalább némi előkészületeket tenni?
  4. Lehetne-e a megye összes évi termését, ha bár csak megközelítőleg kimutatni?
  5. Van-e a megyében olyan gazdaság, melynek közelebről tanulmányozása és a nagy közönséggel megösmertetése különös érdeklél birna s ha van, melyik az?
  6. Nem volna-e helyes a nyár folyán egy vagy több helyen a földmives osztály serkentésére szántásversenyt rendezni s ha igen hol?
  7. Nem volna-e célirányos, ha a termelő gazdákból társulat alakulna, kik a nagy hányai és szigeti kincstári életnemük árlejtésénél mint természetők társulatilag jelenének meg?
- A gyűlés mindezen kérdések fontosságát és gyakorlatiaságát belátván elhatározta, hogy az 1-ső kérdés a gépészeti szakosztálynak Ternyey

János ur után,

a 2-ik kérdés a borászati szakosztálynak Papp

Antal ur után,

a 5-ik egy báró Vécsey József ur elnökle alatt Pellet Alajos, báró Vécsey Miklós, Domahidy Ferenc, Papp Antal (szinér-várallyai), Ternyey János, Nagy Ignác, Ujfalussy Miklós, Gyene Károly és a szatmári és nagy-károlyi polgármester urakból álló küldöttségnek;

a 4-ik a statisztikai adatok osztályának Horváth

Dénes ur után,

az 5-ik egy Kovács Eduárd ur elnökle alatt Boros Pál és Madarasi János urakból álló küldöttségnek,

a 6-ik a földmivesi szakosztálynak Eötvös Mihály ur után,

a 7-ik egy Nagy Ignác ur elnökle alatt báró Vécsey Miklós, Ternyey János, Ujfalussy Miklós, Vályi János urakból álló küldöttségnek adassék ki a végett, hogy értekezés tárgyává tévén okadatolt véleményt s illetőleg javaslatot készítsenek s a közgyűlés elébe terjesztés végett igazgató választmányi elnök b. Vécsey József ő méltóságához mielőbb beküldjék.

VIII.

Felmerülvén azon körülmény, mely szerint a szakosztályokból többen hiányoznak:

A választmány a lemondott Latinovics Móric ur helyébe Toka Sámuel urat ajánlja a borászati szakosztályba; a meyhalt Pellikán József ur helyett pedig a kertészeti szakosztályba Valkószky János urat hozza javaslatba.

Ezzel a gyűlés berekesztetett:  
Kelt mint fent,

Jegyzette: **Farkas Antal.**  
ideigl. jegyző.

Hitelét elismeri:  
**B. Vécsey József** m. k.  
**Gyene Károly** m. k. választmány tag.

LEVELEZÉS.

**Avas**, april 28. 1865.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Az élet nem lehet oly egymentű, a napi események oly egy keretbe szegettek még az Avasban sem: hogy felölök t. Szerkesztőségemet, s becses lapja által a „Szamos-Tiszahát közlönye.“ Olvasóvidékének köztudalmát koronként egy pár sorban értesítenem méltó nem lenne itt ezen a természet anyakelbeléről még le nem hult egyszerű nép között és számára is nyílnak vallásos buzgóság, s így közvetve általános mivellődés érdekű, épen azért említést kérés lelki, szent, és közörmök. Ily örömet készített magának a köszgremetű ref. egyházközösség, midőn ujonnan építendő temploma alapkövét f. hó 20-kán, délutáni 2 órakor letette. Ezen k. remetűi egyházközösség, egy az Avas 16 helyközössége azon 5 ref. magyar egyháznak, melyekben a nemzetiséget, a körülözönlött, számban hatalmas idegen elem elnyelésétől, egyedül az élő ige menti vala meg; egyház, melynek tagjai eltorlaszolja, bár mintegy a civilizáció áldásteljes hullámzástól: a keresztyén életnek s szellemeinek örökifju frisségben tartása nyomán, értelemben lépést birnak tartani a civilisáltaakkal, logicához szoktatott, bátorbeszűdű, önértetes emberek levén; megvike 5 azon egyháznak, melyeknek tagjai rend, szorgalom s vagyonság tekintetében épen nem otolsók, mihez, és mi végett jól esik tudni, miszerint ezekben se saját, se a zsidó vétke miatt egyetlen koldus sínés, a három egyháznak két természetű nyomorékkját kivéve. Azon egyház: mely ötfélszázat alig haladó lélek számával míg egyfelől jó karban levő iskolaházat tart szinte, minden közvagyoní alap nélkül; lakályos, sőt díszes paplakot most épített: addig mástól az 1860-ik év lelkesedésének is emlékoszlopát emele, hogy a „Széchényi szobor“ mely a talu fölötti dombról nap sűrűbe fűrdölve, fénylik a felőrányira húzó országútra: beszéljen az ivadéknak e nemzedék fogékonyágáról. Most ezek után fog templomépítéshez egy pozitív fillér nélkül! Igen, mert eltekintve e szomszéd barátságos egyházközösségeknek, s köztök a tisztán görög e. v. és román nemzetiségű Turvécsonyának nagyobb szerű vonó munkák tételére tett, s részben már be is váltott segítési ígértétől: egyedül a vallásos nép áldozatkész buzgósága azon előtke, melynek kamatjából ha jól vagyok értesülve — négy ezer pfra számított építési költségeknek ki kell telniük, egyszerű, melyből templomnak kell épülnie. És erős a hit, buzgó az óhajás: felépülni; mert van e népnek vallásos miveltésge, mely nélkül ha ugyan lehet — az általános miveltésge a szeretet munkáira siketnéma, kéz nélkül.

Az alapkövetélteli ünnepély egyszerű volt külsőkre, de annál magasztosab volt a szerepelt érzelmek bensőségére nézve. Nem beszéltek éretorku mozarak a bekövetkezendőt jelenet egyszerűségében nagy szerű, zajtalanságban ünnepélyes voltáról. Ének, ima, áldmány, alkalmi rögtönzött beszéd t. Bencsik István a vámfalusi, ott helyben felkért ref. lelkészől ezek valának az ünnepély tevő részei. Harangozás után a „Jöjél szent lélek ur Isten“ szépének szívható dallama zendült meg, az ezt követett alkalmi ének után, egykori sirok fölé rögtönzött szószeke mellé állt a gyülekezet lelkésze, a

42 évespap, az érdemekben aggúló 70 éves t. Dudás József ur, és imával kereste az eget, s kegyelmét annak, kinek lakóhajlékának alapköve vala leteendő. A bizonyosan eget talált, s minden jelen volt által végig érzett ima után nyílt a legérzelmesebb jelenetre út, midőn az aggastyán lelkész mintegy az ur szőlőjében való 42 évi hűséges szolgálatához fogódzni, Istenbeni bizodalommal a gyülekezetet megáldani akarná, s túlaradt érzelmeitől fuldokló hangon ilyen formán szóla: Uram! ősz szolgád könyörgött segedelmedért, ... ne engedd hogy imádsága, üresen térjen vissza ő hozzám; lásd el e népet erőnek, összetartásnak lelkével. ... Ekkor elnémulván a beszélő ajkai, s a szívmederből kiesapott érzelmár könnyel beszélvén, hatalmasabban minden ékesenszólásnál: megtelének az elérzékenyült arcok könnyekkel. Emlékezet, öröm, remény és bizodalom ölekezének e könyvekben! A liturgia végződte után az alapkövetéltét, a jelen volt mivelt rendűek járulának ahöz a gyülekezet lelkésze után, s Atya, Fiu, és Szent lélek Isten nevében, különböző, részint szent irati részint epigram szerű mondatok említése közben reá hármat ütven az ünnepélyt bezárák.

Hogy az ünnepélyt a szívélyes lelkészakban barátságos lakoma szegélyezte toastvirágokkal: talán felesleges mondanom.

NYILTÉR.

Mikola ég! néhány héttel ezelőtt e rém kiállításra a közel falvak lakói siettek óltani, és védni mit még elszánt bátorsággal meg menteni lehetett.

Szatmár város hatósága és polgárai, nem voltak az utólsók ezek közt, s midőn a nyomor segélyért nézett — az élelem, ruha, gabona félék után ugyanazon város darék műkedvelői előadást rendeztek s szép öszveg késpénzt nyújtottak át a károsodottaknak Köszönetére!

Mi lehetett természetesebb, mint hogy a megyei negyület, lelkes Elnökője felhívására sietett oda hova magasztos hivatása rendelte.

Megyei műkedvelők által a mikolai égettek javára előadást rendeztetett. Mennyi baj, küzdéssel lehetett ezt elérni, azt kik a culissak közé is nézhettek tudhatják de annál méltóbb a hála s köszönet érette nekik — köszönet különösen egy igen tisztelt urbólgynek; kinek három fia közreműködve, azon nyilatkozatot is elkelle tőrnie szemtől szembe — hogy maga is mért nem működik a színpadon. — Jó uram — mondják szörnyű haragjában nagyban extemporisált s ment haza nyugodni babérain, melyeket a haza óltására gyűjtött.

Megbírálni az előadást többek előnyire nem akarjuk, ezen nehéz, alig műkedvelők kezébe való darab tökéletesen jól sikerült — ennyit mikomdanunk kötelesség parancsol, tovább menni a dícséreten személok iránti tisztelet tilt.

Adja az Isten hogy illy felsegüllésre szükség ne legyen.

Adja az Isten hogy mielőbb újra találkozhassunk magas jölteveöinkkel, mint megyénk szegényei gyámolóival mert e találkozás szép és dícső századunk nemesebb vívmányainak egyike; éldelmi és könyveket törölni — ez hála köszönetünk, alázatos kérésünk hozzájuk

Több mikolalok.

HELYBELI HIREK.

— E hó 5-én az ev. ref. tanoda ifjuságának „Kölesey-társulat“-ával Köleseynek emlékünnepélyén nagy számú vidéki és városi közönség áldozott kegyelettel a jelesnek, ki körünkben tölté állásos életét. Az ünnepély 10 órakor vette kezdetét. A ref. tanoda tágas udvara zsufolva volt. Beszédet tartot Gyene Károly főgondnok, kiután Zombori Gedő tanár a társulat elnöke mondott, szavalt el emlékbeszédül nagy dícskölteményt. Ekkor ezrek ajkán felzengett a „hymnus“ majd az elnök az ifjak munkáit mutatta be, s kiosztá a pályadíjakat melyekért Kis Jánosné urhölgynek és Gyene Gusztáv jogtudor urnak mondunk köszönetet. Pályadíjt nyertek költői elbeszélésért Szabó Lajos, történeti munkáért Rácz István, szavalatért Bozsó Ferenc, koszorut vigjátékért Váczy Béla és Tóth József, beszélyért Ács Lajos. Az ünnepélyt igazgató tanár Bartók Gábor zárta be. — Közreműködött az ifjuság ének-kara és a dalárda. Az ünnepély végeztével főgondnok Gyene Károly gazdag terítékű asztalánál éltették az ünnepély tárgyát, a hazát nagy fiait leányait és a rendező ernyedetlen gondnokot. Ugy hisszük érdekes olvasmányt adunk jövő számunkkal azoknak kik a kegyelet e szépen sikerült ünnepén jelen nem lehettek, midőn legközelebbi lapunk ez érdekes beszédeket egészen hozni fogja.

⊙ Máj. 5-ikén este a vidéki műkedvelők jól sikerült előadása gyönyörködtetett „II Rákócy Ferenc”ben. A szép előadás fényponjai voltak: Galgócy Sándorné (Zsr. Ilona), Szathmáry Ilka (Amália) urhölgyek, Bartha Endre Gusztáv, (Rákócy), Kende Elemér (Lehman), Luby Károly (Pr. Knitelius) Gulácsy Bertalan (Bercsényi) és Gulácsy L. saturday szereplése. A színház zsúfolt volt, s mi az érdekes estvéért köszönetünket mondjuk az öszves műkedvelő személyzetnek, s reméljük, hogy a Kölcsey szoborra, s az írói segély pénzalapra is játszani fognak. Az öszves jövedelem volt — 303 frt. 20 kr.

Kiadás — — — 80 frt. 30 kr.  
(A nagy károlyi bál elnem vitt sors jegyeiből 22 ft. s 87 kr. is kölcségre fordítatott.)

Tiszta jövedelem — — — 222 ft. 87 kr.

Mely öszveg a mikolai ref. egyházi épületek felépítésére fordítatik. Az ily tett nemessége felül van gyenge köszönetünkön.

⊙ E napokban kísérte sirba öszinte gyász s fájdalom a korán kiszenvedett turtarebesi r. k. lelkész előbb püspöki titkár, Schweinitzer Rezső földi részeit. Öszinte fájdalomunk imádkozik lelke nyugalmáért.

⊙ Városunkban „legény egylet”-en alakulóban. Élén az ernyedetlen buz-

galmú Nagy Vince áll, ki e hó 10-ikén néhány értelmesebb polgárral előleges tanácskozást tartott. Cél: az ifjuságnak szellemi táplálékot adni, elvonni a vasárnapi mámortól s ennek következtetésül lesznek mulattató, népiesen tudományos és vallási értekezések, papir s eszközök rajz és írásra, s mindez ingyen vagy igen csekély díjért. Ez egyletet, milyennel a külföldön többször találkoztunk azért is ajánljuk mert hazánkban tudunkra ez lesz az egyetlen, mely minden felekezetségtől menten — egyedül magyar leend. Rég érzet, szükség ez melyet most életre hozhat a buzgalom s reméljük hogy közönségünk s iparosaink és ifjaink készséggel működnek e polgári önképezde felvirágoztatásán.

⊙ Gr. Pálffy Mór ő exciája 10 éves fiát nevelésvéggett az itteni minta elemitanodába fogja küldeni Haas Mihály megyés püspök ő exciája és Nagy Vince tanár gondjai alá.

### Kölcsey szoborra

tett adakozások kimutatása. \*)

29. Ságger Alajos	1 ft. — kr.
30. Dr. Meiner János	5 „ — „
31. Kéri Károly	1 „ — „

\*) Mely egyszersmint a lelkes adakozóknak nyugtalt is szolgál.

32. Uray Ábrahám	1 „ — „
33. Szabó Istvánó	1 „ — „
34. Gönyei Gábor	1 „ — „
35. Korisznusky László	1 „ — „
36. Rákócy Frigyes	1 „ — „
37. Dr. Grünher Ede	2 „ — „
38. Bartha János T. Bees	5 „ — „

### I R O D A L O M.

**LEHÓCKI JÁNOS** könyvkereskedésében található könyvek jegyzéke.

Árak új pénzben.

Vadrózsák. Székelynépköltészi gyűjtemény. Szerk. Kriza János, — — — — — 2 ft. 75 kr.  
Magyar főpapok 1865-ban. (Szép nagy műlap 15 arcképpel), — — — — — 5 ft. — kr.

Winternitz Károly, olvasásjáték négy — hat éves gyermekek számára. Harmadik jobbitott magyar kiadás — — — — — 1 ft. — kr.

A keresztyén egyház története, hely. hitv. népis-kolák használatára, második kiadás. (Az első kiadás M. Szigeten nyomtatott), — — — — — 50 kr.

Ókröss Bálint, Általános magyar törvénykezési eljárás peres és perenkívüli ügyekben a legújabb törvény hozás szerint, 5-ik füzet (Vége). A teljes munkának ára — — — — — 5 ft. — kr.

A magyar törvények törvényes zsebkönyve. 1836, 1840, 1844, 1848, és 1861. Egy kötetben finoman kötve nemzet színű vágással — — — — — 5 ft. 40 kr.

Argentí Döme Dr. Hasonszenvi utitárs rögön támadt betegségek elhárítására. Nemorvosoknak. 2 ft. —

Dózsa Dániel, Oláh Judith. Történelmi regény 11. 20k. Magyarország és Erdély eredeti képekben. A történelmi és helyirati szöveget írta Hunfalvy János. 57 és 58 szám — — — — — 4 ft. 15 kr.

## H I R D E T É S E K.

### Nyári mulató hely.

Alant irt tudatja a nagyérdemű városi és vidéki közönséggel miszerint, az ugynevezett lövészeti (Schisstat) vendéglő f. hó május 1-én megnyatott hol mindenféle jóízű ételek, és jégbe hűtöt italok a legjutányosabb áron kaphatók. Ugy szinte alólirt figyelmébe ajánlja a tisztelt közönségnek gyógygyerővelbiró gőz és kád fürdőjét, a fürdő szobák igen kényelmes cink kádakkal vagynak ellátva; gőz fürdő kapható minden hétendélelőtt, vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton a férfiak, délután pedig a nőknek, kádfürdő mindenkor kapható. A séta térek szinte ujonnan és igen kényelmesen rendeztetek, juharfa sorokkal vannak ellátva és bővítve — ugy a nagy teremben új a teke-asztal.

Gábel Antal.

2-2

A lövészeti vendéglő és fürdő hasznabérője.

### BOR ELADAS.

Valódi egri bor 846 és 854-ik évről hordónként (150 itések) vagy akónként jutányos áron eladó. Értekezhetni a tudakozó intézetben vagy a Tárogató szerkesztőségénél.

3-3

### Hirdetmény.

Balog József, s Bakos Juliánna közösbirtokához tartozó 9458 és 9466, hoszú birtokok, felérészenek ugy a 10903, hosza kaszállónak közárveréseni eladatása, elrendeltetvén — ezekre nézve, újabb árverési határidőkül f. é. május hó 28-ka és 29-ik szükségsetében f. évi június 26-ka és 27-ik napjai tüzetnek ki az árverési közelebbi feltételek a városi tkönyvi irodákban megtekinthetők.

Szatmárváros tszéke mint tkönyvi hatóság 1863. april 4. artott üléséből

1-3

Köztudomásra jutatik miszerint a szatmári Tudakozó-intézet helyiségét megváltoztatta, s azt Báró Vécsey nagy piacon lévő háza alatti boltba tette át, s tüzetét ezután is a legnagyobb pontossággal folytatni fogja.

Szatmár május 4-én 1863.

### A Tudakozóintézet.

ab. 508.

1865.

### Árverési Hirdetés.

Szatmár megye telekkönyvi törvényszéke részéről ezennel közhírré tétetik, miként Stern Jónás telperes kérelmére, s ennek 71 ft. 40 kr. s járuléka iránti megfitt követelése kielégftéséül Vida József alperes ellen — ez utóbbinak, és neje Szomodí Veronnak nevére jegyzett s 500. ftra becsült egy nagyobb, és egy kisebb, házzal ellátott, s a nagy károlyi 471 sz. tkönyvben felvett 234. sz. zsellértelke eladása tekintetéből elrendelt árverés határ idejéül f. 1863 évi június 9-ik d. e. 9 órája oly formán tüzetett ki a helyszínére, hogy ha a nevezett ingatlanság ekkor a becsáron, vagy azon felül el nem adatnék, ez esetben a második árverés f. 1863 évi július 9-én d. e. 9. óraker szinte a hely színén fog megtartatni, a mikor a birtok becsáron alól is el adatik. Bánat-pérez a becs ár 10% leend. Az árverési többi feltételek e törvényszék telek könyvi irodájában megtekinthetők.

Kelt Nagy Károlyban 1863. évi april 16-án tartott telekkönyvi törvényszéki üléséből.

1-5

Kovách Lajos,  
törvényszéki helyettes elnök.

### Hirdetmény.

Néhai Csernel Károly Csödtömögéhez tartozó, s 6-ik számú hiteltelek könyvben álló mint egy 150 □ hólodat tevő szántó és kaszálló külső földek, az ahoz tartozó belsőségekkkel, ugy az épületekkel együtt, e folyó év május 21-én Szamos Kóródon a helyszínén, a község bírāja házánál, nyilvános árverelés uttyán, e folyó 1863-ik év sept. hó 29-kétől a jövő 1964-ik és sept. hó 29-én egy évre hasznabérben kifognak adatni; az árverési feltételek alólirt tömeggondnoknál Udvariban, addigis megtekinthetők; zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

Kelt Udvariban május 2. 1863. K. Nagy Károly tömeg gondnok.

1-2

### Hirdetmény.

Kaufman Márton és Leuchtman Mózes nagy károlyi lakosok részére Gerzon Ferencztől lefoglalt és 3000 ftra becsült szőlő közárverésen leendő eladására f. évi június 12-ik és július 17-ik napja határnapokul, tüzetnek azárverési feltételek Szatmár-Németi város tkönyvi hivatalánál a hivatalos órákban, megtekinthetők.

Szatmárváros Törvényszéke mint tkönyvi hatóság 1863. aprilis 21 tartott üléséből.

1-5